

Asia: VN/7340/2021

Lausuntopyyntö esitysluonnoksesta laeiksi huumausainelain ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

3 § Määritelmät / Definitioner

THL pitää terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kannalta hyvänä asiana, että muutoksilla pyritään valvomaan tarkemmin mahdollista huumausaineen tuotantoa ja siten ehkäisemään huumausaineiden lisääntyntä tarjontaa. Lisääntynyt tarjonta johtaa usein myös lisääntyneeseen kysyntään. THL ei ota kantaa teollisen hampun viljelyn ehtoihin muilta osin, mutta esittää, että ilmoitusmenettelyyn voisi olla luontevaa lisätä tarkennus viljelmien sijainnista esimerkiksi asutuskeskuksiin, päiväkoteihin, kouluihin, nuorisotiloihin tai vastaaviin nähdessä, niin ettei niistä aiheudu haittaa sivullisille. Teolliseen tarkoitukseen viljellyn hampun kukinnoissa on edelleen huumausaine THC :tä sekä lääkkeeksi luokiteltavaa CBD :tä ja vaikka kukintojen käyttö ei olekaan sallittua, niitä muodostuu joka tapauksessa pelloilla kasvavissa kasveissa. Peltojen sijoittelulla voitaisiin vaikuttaa siihen, että kukinnot eivät olisi lapsille helposti saavutettavissa eikä heille aiheutuisi näin terveydellistä vaaraa.

THL katsoo, että huumausaineiden saatavuuden vähentäminen on Suomessa keskeinen päihteiden käyttöä ja siitä aiheutuvia haittoja vähentävä keino ja pitää hyvänä asiana, että huumausaineiden saatavuutta pyritään vähentämään. Huomiona kuitenkin todetaan, että Suomessa DMT ei ole kovin yleinen ja yhdiste itsessään on jo huumausaine. Saavutetaanko merkittävää hyötyä DMT – yhdisteen saatavuudessa tai käytössä enää kasvien kieltämisellä erikseen? Suomessa kasvavassa ruokohelvellä (*Phalaris arundinacea*) on myös DMT:tä, mutta sen pitoisuudet ovat verrattain pieniä. Koska on tarkoitus, että rikoslain 50 luvun rangaistussäännökset tulevat koskemaan myös DMT:tä sisältäviä kasveja, tulisi myös niiden hallussapito rangaistavaksi huumausainerikoksena. Olisi hyvä pohtia ainakin lakia sovellettaessa, saattaako tästä muutoksesta aiheutua tahatonta lain rikkomista ja tarpeetonta haittaa kansalaisille. On myös huomioitavaa, että ruokohelvellä viljellään rehuksi maatalouden tarpeisiin ja energiantuotantoon. Laki ei kiellä viljelyä, joten tämä elinkeino ei vaarannu.

7 § Eräiden kasvien ja sienien viljelykielto / Förbud mot odling av vissa växter och svampar

-

9 § Luvan myöntäminen / Beviljande av tillstånd

Valtionhallinnon oikeustoksikologisia ja dopingvalvontaan liittyviä tutkimuksia tekevät laboratoriot joutuvat lakisääteisten ja sopimuksissa määriteltyjen velvoitteidensa täyttämiseksi käyttämään vertailuaineina lähes kaikkia huumausaineiksi luokiteltuja yhdisteitä. Referenssiaineiden laatuvaatimusten vuoksi huumausaineita joudutaan tilaamaan usein, koska aineiden kelpoisuusajat ovat usein lyhyitä. Tilattavat määrät ovat milligrammaluokkaa, mikä jo itsessään sulkee pois mahdollisuuden väärinkäyttöön. Huumausainelain 9 §:ssä rinnastetaan toisiinsa hyvin erilaisia toimijoita, joita koskevat siis samat vaatimukset ja lupakäytännöt. Esitettyyn ongelmaan on kiinnitetty huomiota maailmanlaajuisesti myös YK:n toimesta julkaistuissa ohjeistuksissa ja Suomen käytännöt ovat osin turhan raskaita etenkin pienien huumausainemäärien maahantuonnin osalta. THL esittääkin, että hallinnollisen taakan vähentämiseksi tuontilupiin liittyviä lupakäytäntöjä tulisi arvioida uudelleen kansallisia lakisääteisiä tehtäviään toteuttavan valtiollisen toimijan osalta. Lisäksi tuontilupiin vaadittavaa tämänhetkistä turhaa byrokratiaa pienien ainemäärien maahantuomiseksi, joilla ei ole edes teoriassa väärinkäyttömahdollisuutta, edellä mainittuihin tarkoituksiin olisi syytä tarkastella.

11 § Luvan myöntämisen edellytykset / Villkor för beviljande av tillstånd

THL: lausuu että, vaatimus (yksityinen elinkeinonharjoittaja, luvanhakijan hallintoelimiin kuuluvat henkilöt ja toimitusjohtaja, avoimessa yhtiössä yhtiömiehet, kommandiittiyhtiössä vastuunalaiset yhtiömiehet sekä yliopistossa ja muussa tutkimuslaitoksessa yksikön johtotehtävissä olevat henkilöt eivät saa olla konkurssissa eikä heidän toimintakelpoisuuttaan saa olla rajoitettu) on perusteltua poistaa hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Muutos ei kuitenkaan estäisi Fimeaa edellyttämästä näitä tietoja esimerkiksi ensimmäisen luvan myöntämisen tai luvanhaltijan toiminnassa tapahtuvien muutosten yhteydessä. Tämä mahdollistaa edelleen tarvittaessa asian valvonnan.

12 § Valmistuslupa / Tillverkningsstillstånd

-

15 § Käsittelylupa / Hanteringstillstånd

-

15 a § Hampun viljelyä koskeva ilmoitus / Anmälan om odling av hampa

-

16 § Vastuuhenkilöä ja tämän sijaisia koskevat vaatimukset / Krav på ansvarig person och dennes ställföreträdare

THL:n näkemyksen mukaan on välttämätöntä, että vastuuhenkilö ja hänen sijaisensa ovat tietoisia tehtävästään ja heillä on riittävät valtuudet tehtävän hoitamiseen. Epäselväksi jää kuitenkin saavutettava lisäarvoa esitetyllä kirjallisella määräyksellä, jos luvanhaltija kirjaa vastuut vaihtoehtoisilla tavoilla esimerkiksi vastuuhenkilön toimenkuvaan ja vastuurekistereihin. Ylimääräisiä hallinnollisia lisämenettelyjä tulisi tässäkin välttää. THL:n näkemyksen mukaan vaatimus vastuuhenkilöiden kelpoisuuden toteutamisesta valtion viran- tai toimenhaltijoilta alkuperäisin todistuksin toimintakelpoisuudesta on perusteltua poistaa hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Muutos ei kuitenkaan estäisi Fimeaa edellyttämästä näitä tietoja esimerkiksi ensimmäisen luvan myöntämisen tai vastuuhenkilömuutosten yhteydessä. Tämä mahdollistaa edelleen harkinnanvaraisesti asian valvonnan.

19 § Selvitys lupaharkintaa varten / Utredning för tillståndsprovning

Aikarajan nostaminen on perusteltua hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Lisäksi, samasta syystä, tuontilupaan liittyviä lupakäytäntöjä tulisi arvioida uudelleen pieniä huumausainemääriä maahan tuovien valtiollisten toimijoiden osalta. Käsittelylupaan liittyvien lupakäytäntöjen soveltamisen asianmukaisuus tulee myös varmistaa lakisääteisiä tehtäviään toteuttavan valtiollisen toimijan osalta.

22 § Ensiavussa ja kriisinhallinnassa tarvittavat lääkevalmisteet / Läkemedelspreparat som behövs vid första hjälpen och vid krishantering

THL lausuu, että kriisitilanteissa tarvittavaa lääkkeellistä hätäapua ei tule puuttuvien tai hidastuneiden lupamenettelyjen vuoksi viivyttää. On huomioitavaa, että Suomi saattaa tarvita vastaavaa humanitaarista apua tai osallistuisi sellaisen antamiseen, jolloin mahdollisten esteiden poistaminen on tavoiteltavaa. Pykälän 3 momentissa säädettäisiin lisäksi, että sotilasosaston tai pelastusjoukon olisi nimettävä henkilö vastaamaan lääkevalmisteista, ja niiden kuljetuksesta olisi tehtävä Fimealle ilmoitus. Lääkevalmisteista vastaavan henkilön olisi matkustettava lääkevalmisteiden mukana, jotta hän käytännössä pystyisi vastaamaan niistä. THL katsoo, että lääkevalmisteista vastaavalla henkilöllä tulisi olla vähintäänkin yksi nimetty sijainen. Tällä voitaisiin varmistaa, ettei kriisitilanteissa tarvittavien lääkevalmisteiden kuljetus vaarantuisi, mikäli ensimmäinen nimetty henkilö ei pääsekään suorittamaan tehtävänsä.

23 § Poikkeukset tuonti- ja vientilupia koskevista vaatimuksista / Undantag från kraven på import- och exporttillstånd

THL puoltaa lääkkeiden saatavuuden parantamista eteenkin kriisitilanteiden yhteydessä, sekä laajassa lääkinnällisessä käytössä olevien, vain vähäistä väärinkäytön vaaraa omaavien yhdisteiden kohdalla. Asianmukaisen lääkityksen saaminen ilman välttämättömiä esteitä on tavoiteltavaa. Huumausainelain mukaisiin lupiin liittyvien menettelyjen keventäminen helpottaisi myös merkittävästi luvanhakijoiden työtä.

24 a § Hampun viljelyä koskevat ilmoitukset ja kirjanpito / Anmälningar och redovisning som gäller odling av hampa

-

24 b § Hampun viljelyä ja hampua koskevat poikkeukset ja rajoitukset / Undantag och begränsningar som gäller hampa och odling av hampa

-

30 § Kirjanpitovelvollisuus / Redovisningskyldighet

-

32 § Eräiden huumausaineiksi luokiteltujen lääkkeiden seuranta / Övervakning av vissa läkemedel som betraktas som narkotika

-

45 § Huumausainerikosten estäminen, paljastaminen ja selvittäminen / Förebyggande, avslöjande och utredning av narkotikabrott

-

47 § Huumausainelakirikkomus / Förseelse mot narkotikalagen

-

49 § Muutoksenhaku / Ändringssökande

-

Tietojen luovuttaminen viranomaisille ja tieteelliseen tutkimukseen (sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain 15 §) / Utlämnande av uppgifter till myndigheter och för vetenskaplig forskning (15 § i lagen om elektroniska recept)

-

Voimaantulo / Ikraftträdande

-

Muuta kommentoitavaa esityksestä / Andra kommentarer om propositionen

Ylimääräisenä huomautuksena lakiluonnokseen THL haluaa nostaa esille hampun laillisen viljelyn seurauksena syntyvien ja kehitettävien tuotteiden markkinoinnin. Hampun lehti on yksi tapa maailmalla ja Suomessakin mainostaa hampusta valmistettuja tuotteita mm. elintarvikkeita ja kosmetiikkaa. Hampun lehti liitetään kuitenkin usein voimakkaasti kannabiskasvin käyttöön huumausaineena. THL esittää että lainvalmistelussa pohdittaisiin hampputuotteiden markkinointiin ja mainostamiseen liittyviä näkökulmia, jotta sillä ei luotaisi tai vahvistettaisi huumausaineena käytettävän kannabiksen hyväksyttävyyttä tai mahdollista positiivista mielikuvaa. Mainonnan on todettu synnyttävät epävirallisia sosiaalisia normeja ja muokkaavat suhtautumista mm. alkoholiin.

Kailanto Sanna
Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL